

Suvestinė redakcija nuo 2009-01-01 iki 2015-12-21

Nutarimas paskelbtas: Žin. 2001, Nr. [33-1107](#), i. k. 1011100NUTA00000417

Nauja redakcija nuo 2006-06-07:

Nr. [521](#), 2006-06-01, Žin. 2006, Nr. 63-2311 (2006-06-06), i. k. 1061100NUTA00000521

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

N U T A R I M A S

DĖL PAIEŠKOS IR GELBĖJIMO DARBŲ ORLAIVIAIS ORGANIZAVIMO IR VYKDYMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO

2001 m. balandžio 13 d. Nr. 417

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymo (Žin., 2000, Nr. [94-2918](#)) 19 straipsnio 2 dalimi ir įgyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. kovo 18 d. nutarimą Nr. 304 „Dėl sraigtasparnių perdavimo Krašto apsaugos ministerijai ir Vidaus reikalų ministerijai bei paieškos ir gelbėjimo darbų organizavimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Patvirtinti Paieškos ir gelbėjimo darbų orlaiviais organizavimo ir vykdymo taisykles (pridedama).

MINISTRAS PIRMININKAS

ROLANDAS PAKSAS

SUSISIEKIMO MINISTRAS

DAILIS BARAKAUSKAS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2001 m. balandžio 13 d. nutarimu Nr. 417
(Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2006 m. birželio 1 d. nutarimo Nr. 521
redakcija)

PAIEŠKOS IR GELBĖJIMO DARBŲ ORLAIVIAIS ORGANIZAVIMO IR VYKDYMO TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Paieškos ir gelbėjimo darbų orlaiviais organizavimo ir vykdymo taisyklės (toliau vadinama – šios Taisyklės) reglamentuoja žmonių paieškos ir gelbėjimo darbų, įvykus ar gresiant orlaivio ar laivo avarijai Lietuvos Respublikos atsakomybės zonoje, orlaiviais organizavimą ir vykdymą.

2. Šios Taisyklės privalomos visiems juridiniams ir fiziniams asmenims, kurių veikla susijusi su orlaivių naudojimu paieškos ir gelbėjimo darbams.

3. Šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos:

Sraigtasparnis – sunkesnis už orą orlaivis, kuris skrisdamas iš esmės laikosi dėl oro reakcijos ant vieno arba kelių keliamųjų sraigų, įgainingės sukamų aplink ašis, esančias maždaug vertikaliajoje padėtyje.

Techninis personalas – aviacijos specialistai, atliekantys orlaivių techninę priežiūrą ir remonto darbus.

Lietuvos Respublikos atsakomybės zona – Lietuvos Respublikos teritorija, kurią sudaro sausuma, vidaus vandenys ir oro erdvė virš jų, taip pat paieškos ir gelbėjimo rajonas, kaip apibrėžtas Lietuvos Respublikos saugios laivybos įstatyme, įskaitant oro erdvę virš jo, kurioje Lietuvos Respublika pagal tarptautines sutartis yra prisiėmusi atsakomybę teikti oro eismo paslaugas.

Kitos šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos aviacijos įstatyme (Žin., 2000, Nr. [94-2918](#)).

Punkto pakeitimai:

Nr. [1314](#), 2008-12-08, Žin., 2008, Nr. 143-5703 (2008-12-13), i. k. 1081100NUTA00001314

3¹. Paieškos ir gelbėjimo darbus orlaiviais Lietuvos Respublikos atsakomybės zonoje, išskyrus paieškos ir gelbėjimo rajoną, organizuoja ir koordinuoja valstybės įmonės „Oro navigacija“ Aeronautikos gelbėjimo koordinacinis centras (toliau vadinama – AGKC), vadovaudamasis šiomis Taisyklėmis ir kitais teisės aktais.

Papildyta punktu:

Nr. [1314](#), 2008-12-08, Žin., 2008, Nr. 143-5703 (2008-12-13), i. k. 1081100NUTA00001314

3². Paieškos ir gelbėjimo darbus orlaiviais paieškos ir gelbėjimo rajone organizuoja ir koordinuoja Lietuvos kariuomenės karinių jūrų pajėgų Jūrų gelbėjimo koordinavimo centras (toliau vadinama – JGKC), vadovaudamasis žmonių paieškos ir gelbėjimo darbų paieškos ir gelbėjimo rajone planu ir kitais teisės aktais.

Papildyta punktu:

Nr. [1314](#), 2008-12-08, Žin., 2008, Nr. 143-5703 (2008-12-13), i. k. 1081100NUTA00001314

II. PAIEŠKOS IR GELBĖJIMO DARBŲ ORLAIVIAIS ORGANIZAVIMAS

4. AGKC, gavęs iš Vilniaus regiono skrydžių valdymo centro, Bodė (LUT BODOE, Norvegija) koordinacinio centro per tarptautinę palydovinę COSPAS–SARSAT sistemą (121,5 MHz, 243 MHz ir 406 MHz dažniais) ir kitų šaltinių informaciją, kad gresia arba įvyko orlaivio,

laivo avarija Lietuvos Respublikos atsakomybės zonoje ir paieškos bei gelbėjimo darbams vykdyti gali būti panaudoti orlaiviai:

4.1. perduoda informaciją apie gresiančią arba įvykusią avariją ar nelaimę Lietuvos kariuomenės karinių oro pajėgų operatyviniam budėtojui (toliau vadinama – KOP OB) ir prašo paieškos ir gelbėjimo darbams panaudoti Lietuvos kariuomenės karinių oro pajėgų paieškai ir gelbėjimui skirtas pajėgas ir priemones, taip pat stebėjimo ir kontrolės technines priemones;

Punkto pakeitimai:

Nr. [1314](#), 2008-12-08, *Žin.*, 2008, Nr. 143-5703 (2008-12-13), i. k. 1081100NUTA00001314

4.2. informuoja JGKC budėtoją, jeigu orlaivio ar laivo avarija įvyko paieškos ir gelbėjimo rajone;

Punkto pakeitimai:

Nr. [1314](#), 2008-12-08, *Žin.*, 2008, Nr. 143-5703 (2008-12-13), i. k. 1081100NUTA00001314

4.3. informuoja Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos vyresnįjį operacijų vadovą;

4.4. pagal gautas koordinatas arba apytiksliai apskaičiuoja ir nustato avarijos ar nelaimės rajoną;

4.5. rengia avarijos ar nelaimės rajono žemėlapi;

4.6. perduoda informaciją Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau vadinama – VSAT) štabo operatyviniam budėtojui, taip pat Lietuvos kariuomenės krašto apsaugos savanorių pajėgų (toliau vadinama – KASP) aviacijos rinktinės operatyviniam budėtojui, jeigu paieškos ir gelbėjimo operacijoms prireiktų jų orlaivių;

Punkto pakeitimai:

Nr. [1314](#), 2008-12-08, *Žin.*, 2008, Nr. 143-5703 (2008-12-13), i. k. 1081100NUTA00001314

4.7. apskaičiuoja nuotolį ir kursą nuo KOP budinčiųjų paieškos ir gelbėjimo sraigtasparnių, KASP ir (arba) VSAT orlaivių, kurie vykdys paieškos ir gelbėjimo darbus, bazavimosi vietos iki avarijos ar nelaimės rajono;

4.8. gauna iš Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos informaciją apie esamas ir numatomas artimiausios paros meteorologines sąlygas ir orų prognozę avarijos ar nelaimės rajone ir ryšio priemonėmis perduoda ją paieškos ir gelbėjimo orlaivių skrydžių įguloms bei kitoms gelbėjimo pajėgoms, dalyvaujančioms gelbėjimo operacijoje.

4.9. teikia JGKC ir kitoms paieškos ir gelbėjimo darbus paieškos ir gelbėjimo rajone vykdančioms institucijoms reikiamą oro navigacijos informaciją.

Papildyta punktu:

Nr. [1314](#), 2008-12-08, *Žin.*, 2008, Nr. 143-5703 (2008-12-13), i. k. 1081100NUTA00001314

Punkto pakeitimai:

Nr. [1314](#), 2008-12-08, *Žin.*, 2008, Nr. 143-5703 (2008-12-13), i. k. 1081100NUTA00001314

5. AGKC, atsižvelgdamas į avarijos ar nelaimės dydį, nukentėjusių asmenų skaičių, nustato paieškos ir gelbėjimo operacijoje dalyvaujančių orlaivių skaičių.

6. Lietuvos kariuomenės karinių oro pajėgų paieškai ir gelbėjimui skirtos pajėgos ir priemonės, taip pat stebėjimo ir kontrolės techninės priemonės paieškos ir gelbėjimo darbams Lietuvos Respublikos atsakomybės zonoje, išskyrus paieškos ir gelbėjimo rajoną, vykdyti naudojamos kariuomenės vado nustatyta tvarka.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1314](#), 2008-12-08, *Žin.*, 2008, Nr. 143-5703 (2008-12-13), i. k. 1081100NUTA00001314

7. VSAT, eksploatuojanti orlaivius, tinkamus paieškos ir gelbėjimo operacijoms vykdyti, gavusi AGKC nurodymą pateikti paieškos ir gelbėjimo operacijoms orlaivius, nedelsdama siunčia juos paieškos ir gelbėjimo darbams į nurodytą avarijos ar nelaimės rajoną.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1314](#), 2008-12-08, *Žin.*, 2008, Nr. 143-5703 (2008-12-13), i. k. 1081100NUTA00001314

8. Jeigu paieškos ir gelbėjimo operacijoje dalyvauja daugiau kaip vienas orlaivis arba skirtingų institucijų orlaiviai, AGKC, suderinęs su KOP OB, vieną iš orlaivių vadų skiria grupės vadu. Grupės vadas vadovauja paieškos ir gelbėjimo orlaivių skrydžiams avarijos ar nelaimės rajone ir atsako už skrydžių saugą. Jis duoda nurodymus ir teikia informaciją operacijoje dalyvaujančioms orlaivių skrydžių įguloms. Paieškos ir gelbėjimo sraigtasparnių skrydžiams organizuoti ir koordinuoti gali būti skirtas didesnis (dviejų variklių) orlaivis, turintis aukšto ir labai aukšto dažnio (HF ir VHF) radijo įrangą ir atliekantis tarpininko vaidmenį tarp operacijoje dalyvaujančių orlaivių, laivų, gelbėjimo darbų vadovo bei AGKC ir (arba) JGKC.

9. KOP paieškos ir gelbėjimo sraigtasparnio (-ių), KASP ir (arba) VSAT orlaivio (-ių) skrydžio (-ių) įgula (-os) avarijos ar nelaimės vietoje nustato ryšį su žemėje dirbančiomis gelbėjimo tarnybomis, kitais paieškoje dalyvaujančiais orlaiviais bei laivais 123,1 MHz darbo arba kitu dažniu (pagal susitarimą).

10. Paieškos ir gelbėjimo orlaivių įrangą ir skrydžių įgulų sudėtis turi atitikti Tarptautinės civilinės aviacijos konvencijos, prie kurios buvo prisijungta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 514 (Žin., 1992, Nr. [5-99](#)), priedų ir kitų Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos dokumentų reikalavimus.

11. *Neteko galios nuo 2009-01-01*

Punkto naikinimas:

Nr. [1314](#), 2008-12-08, Žin. 2008, Nr. 143-5703 (2008-12-13), i. k. 1081100NUTA00001314

12. VSAT orlaivių įgulos formuojamos, budi ir siunčiamos į paieškos ir gelbėjimo operacijas VSAT vado nustatyta tvarka.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1314](#), 2008-12-08, Žin., 2008, Nr. 143-5703 (2008-12-13), i. k. 1081100NUTA00001314

13. *Neteko galios nuo 2009-01-01*

Punkto naikinimas:

Nr. [1314](#), 2008-12-08, Žin. 2008, Nr. 143-5703 (2008-12-13), i. k. 1081100NUTA00001314

14. KOP paieškos ir gelbėjimo sraigtasparnių budinčiųjų skrydžių įgulų parengties laipsniai:

14.1. A (ALFA) – sraigtasparnis ore, užduotis skrydžio įgulai paskelbta ir gali būti tikslinama skrydžio metu. Sraigtasparnis siunčiamas į nelaimės rajoną. Skrydžio įgula vykdo gautus nurodymus, ruošia reikiamą gelbėjimo įrangą, atsižvelgdama į konkrečias skrydžio sąlygas, tikslina užduoties vykdymo planą.

14.2. B (BRAVO) 5 – sraigtasparnis parengtas skrydžiui, varikliai išbandyti, antžeminis elektros tiekimas įjungtas, gelbėjimo įrangą sraigtasparnyje parengta naudoti. Skrydžio įgula sraigtasparnyje, darbo vietose ir pasirengusi skrydžiui. Techninis personalas – prie sraigtasparnio. Užduotis skrydžio įgulai paskelbta, nurodymai (kilti, vykdyti paiešką, teikti pagalbą ir naudoti konkrečią gelbėjimo įrangą) neduoti. Sraigtasparnio skrydžio įgula, gavusi ALFA komandą, privalo pakilti per 5 minutes.

14.3. B (BRAVO) – sraigtasparnis parengtas skrydžiui, varikliai išbandyti, gelbėjimo įrangą sraigtasparnyje parengta naudoti. Skrydžio įgula, techninis ir gelbėtojų personalas yra specialiai skirtose vietose, bet ne toliau kaip 200–300 metrų nuo sraigtasparnio. Skrydžio įgula laukia nurodymų (kilti, vykdyti paiešką, teikti pagalbą ir naudoti konkrečią gelbėjimo įrangą). Šio laipsnio parengtis skelbiama šviesiuoju paros metu ir sraigtasparnis privalo pakilti per 15 minučių nuo ALFA komandos paskelbimo. Šio laipsnio parengtis taip pat gali būti paskelbta ir tamsiuoju paros metu, kai užduotis tikėtina, tačiau dar nesuformuota.

14.4. C (CHARLIE) 30 – sraigtasparnis parengtas skrydžiui, varikliai išbandyti, gelbėjimo įrangą sraigtasparnyje parengta naudoti. Skrydžio įgula, techninis ir gelbėtojų personalas yra specialiai skirtose vietose, bet ne toliau kaip 200–300 metrų nuo sraigtasparnio. Skrydžio įgula laukia nurodymų (kilti, vykdyti paiešką, teikti pagalbą ir naudoti konkrečią gelbėjimo įrangą). Šio

laipsnio parengtis skelbiama tamsiuoju paros metu ir (arba) tada, kai vidutinė paros temperatūra žemesnė kaip 5°C. Sraigtasparnis privalo pakilti per 30 minučių nuo ALFA komandos paskelbimo.

14.5. C (CHARLIE) – sraigtasparnis parengtas skrydžiui, gelbėjimo įranga sraigtasparnyje parengta naudoti. Skrydžio įgulos buvimo vieta nenurodyta (ilsisi, individualiai dirba). Techninis personalas yra jam skirtoje vietoje. Skrydžio įgulos nariai, gavę šį aliarmo signalą, per valandą privalo atvykti į nustatytą vietą. Skrydžio įgulos vadas praneša apie pasirengimą vykdyti užduotį ir toliau veikia atsižvelgdamas į paskelbtą parengtį. Šio laipsnio parengtis skelbiama ne darbo metu (švenčių ir poilsio dienomis) arba pasibaigus nustatytam darbo laikui (darbo dienomis). Sraigtasparnio skrydžių įgula, gavusi signalą vykdyti užduotį, privalo pakilti ne vėliau kaip po 1,5 valandos.

15. KOP OB, gavęs iš AGKC informaciją apie avariją ar nelaimę, atsižvelgdamas į jau paskelbtą KOP budinčiųjų paieškos ir gelbėjimo sraigtasparnių skrydžių įgulų parengties laipsnį, jį padidina arba pateikia sraigtasparnių skrydžių įguloms informaciją apie avariją ar nelaimę.

16. Kai pagal tarptautines sutartis paieškos ir gelbėjimo darbams prašoma užsienio valstybių pagalbos, AGKC turi informuoti VSAT ir JGKC, ar kaimyninių valstybių analogiški koordinaciniai centrai, organizuojantys ir koordinuojantys paieškos ir gelbėjimo darbus pagal tarptautines sutartis, yra pasirengę teikti pagalbą.

Šiuo atveju AGKC turi informuoti VSAT, JGKC bei KOP OB apie Lietuvos Respublikos valstybės sieną kirsiančius kaimyninių valstybių paieškos ir gelbėjimo orlaivius, nurodyti valstybės sienos kirtimo vietą, laiką, orlaivio tipą, jo įrangą, skrydžio įgulos narių skaičių.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1314](#), 2008-12-08, *Žin.*, 2008, Nr. 143-5703 (2008-12-13), i. k. 1081100NUTA00001314

III. PAIEŠKOS IR GELBĖJIMO DARBŲ ORLAIVIAIS VYKDYMAS

16¹. Šiame skyriuje nustatyta paieškos ir gelbėjimo darbų Lietuvos Respublikos atsakomybės zonoje, išskyrus paieškos ir gelbėjimo rajoną, vykdymo tvarka. Paieškos ir gelbėjimo darbų paieškos ir gelbėjimo rajone vykdymo tvarka nustatyta žmonių paieškos ir gelbėjimo darbų paieškos ir gelbėjimo rajone plane.

Papildyta punktu:

Nr. [1314](#), 2008-12-08, *Žin.*, 2008, Nr. 143-5703 (2008-12-13), i. k. 1081100NUTA00001314

17. AGKC palaiko radijo ryšį su paieškos ir gelbėjimo darbus vykdančia (-iomis) orlaivio (-ių) skrydžio (-ių) įgula (-omis) ir perduoda jai (joms) papildomą informaciją apie:

17.1. orlaivio ar laivo avarijos ar nelaimės vietą;

17.2. skridimo kursą ir nuotolį iki avarijos ar nelaimės vietos.

18. Paieškos ir gelbėjimo orlaivių skrydžiai vykdomi vizualiai.

19. Paieškos ir gelbėjimo darbus vykdančio orlaivio skrydžio įgula, suradusi avarijos ar nelaimės vietą, įvertina situaciją ir nustato:

19.1. tiksliai avarijos ar nelaimės vietos koordinatas;

19.2. avarijos ar nelaimės ištikto objekto būklę;

19.3. gaisro padarinius arba jo tikimybę;

19.4. galimybę nutūpti aikštelėje, pasirinktoje iš oro;

19.5. kokios pagalbos reikia nukentėjusiesiems;

19.6. antžeminėms tarnyboms nurodo kelius, kuriais galima privažiuoti prie avarijos ištikto orlaivio;

19.7. ryšio su kitomis gelbėjimo pajėgomis galimybę;

19.8. ar avarijos vietoje yra (gali būti) užteršta aplinka.

20. Apie paieškos ir gelbėjimo darbų eigą orlaivio skrydžio įgula informuoja AGKC ir gauna iš jo papildomus nurodymus.

21. Jeigu avarijos ar nelaimės vietoje yra nukentėjusiųjų, o kitos gelbėjimo pajėgos dar neatvykusios, orlaivis nutupia į aikštelę, pasirinktą iš oro, skrydžio įgula suteikia pirmąją medicinos

pagalbą nukentėjusiesiems. Jeigu tinkamos tūpti aikštelės nėra, orlaivio įgulos vadas priima sprendimą atlikti gelbėjimo darbus iš kybančio ore sraigtasparnio, naudojant gelbėjimo įrangą.

22. Jeigu nėra galimybių užmegzti ryšio su nukentėjusiais, esančiais avarijos ar nelaimės vietoje, ir negalima nutūpti, nukentėjusieji ryšiui su orlaivio skrydžio įgula naudoja paieškai ir gelbėjimui skirtus specialius signalus.

23. Vykdydama gelbėjimo darbus, orlaivio (-ių) skrydžio (-ių) įgula (-os) palaiko ryšį su gelbėjimo darbų vadovu vadavietėje arba KOP vado įgaliotu karininku, kuris vadovauja visiems orlaivių skrydžiams ir juos koordinuoja.

24. Jeigu užsitęsus paieškos ir gelbėjimo darbams orlaiviui reikia pasipildyti degalų, AGKC nurodo įgulai artimiausią nuo nelaimės vietos oro uostą. Įmonės, tiekiančios oro uoste degalus orlaiviams, privalo nedelsdamos pripildyti paieškos ir gelbėjimo orlaivių kuro talpyklas skrydžius vykdančios institucijos lėšomis.

25. Prireikus apriboti arba uždrausti kitus skrydžius avarijos ar nelaimės rajone, AGKC nustatytą tvarka praneša orlaivių skrydžių įguloms NOTAM (*Notice to airman* – skelbimas lakūnams), perspėdamas apie apribojimus arba draudimus avarijos ar nelaimės rajone (koordinates, laiką, aukštį).

26. Pasibaigus paieškos ir gelbėjimo darbams, orlaivio įgulos vadas arba paieškos ir gelbėjimo orlaivių grupės vadas atsiskaito už atliktą darbą. Ataskaita siunčiama valstybės įmonės „Oro navigacija“ vadovui ir institucijai, kurios orlaiviai buvo panaudoti paieškos ir gelbėjimo darbams.

Priedo pakeitimai:

Nr. [521](#), 2006-06-01, Žin., 2006, Nr. 63-2311 (2006-06-06), i. k. 1061100NUTA00000521

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [521](#), 2006-06-01, Žin., 2006, Nr. 63-2311 (2006-06-06), i. k. 1061100NUTA00000521

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 13 d. nutarimo Nr. 417 "Dėl Paieškos ir gelbėjimo darbų vykdymo orlaiviais taisyklių patvirtinimo" pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [1314](#), 2008-12-08, Žin., 2008, Nr. 143-5703 (2008-12-13), i. k. 1081100NUTA00001314

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 13 d. nutarimo Nr. 417 "Dėl Paieškos ir gelbėjimo darbų orlaiviais organizavimo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo" pakeitimo